

Tartalom

I. IRODALMUNK A 19. SZÁZAD MÁSODIK FELÉBEN ÉS A SZÁZADFORDULÓN

Irodalmi élet	12
Új írói törekvések	14
A századvégi novella	14
A líra átalakulása	16
Vajda János költészete	17
Hangulatlíra	18
Újszerű „tájlíra”	18
A vaáli erdőben	19
Az üstökös	20
Új típusú szerelmi líra	21
Húsz év múlva	21
Harminc év után	22
Madách Imre: Az ember tragédiája	23
Drámai költemény	25
A mű létrejöttének körülményei	26
Keretszínek	28
Lucifer alakja	28
Történeti színek: eszmék harca	30
A jövő látomása	38
„Küzdj’ és bízva bízzál!”	43
A regény műfaji jellegzetességei	45
Regénytípusok	45
Regényelemek	46
Mikszáth Kálmán	47
Elbeszélései	50
Egy novella a <i>Tót atyafiakból</i> : Az a fekete folt	51
<i>A jó palócok</i> világa: Bede Anna tartozása	52
Beszterce ostroma	55
Forrás: anekdota	55
A későn született ember	55
Magyar Don Quijote	57
Úri svihákok	58
Apolka története	59
Összefonódnak a meseszálak	60

II. A 19. SZÁZAD VILÁGIRODALMÁBÓL

A realizmus irányzata	62
Az irányzat jellemzői	62
Gustave Flaubert: Bovaryné	64
„Vidéki erkölcsök” krónikája	66
Szerkezet	67
Regénytéma: A romantikus vágyak bukása	67

A férj	68
A yonville-i polgárok	69
A főszereplő: áldozat és hős.....	
A realizmustól a naturalizmusig	71
AZ OROSZ REALIZMUS	73
Gogol: A köpönyeg	74
Komikus előadás, stílushumor	75
Humánus érzelmesség	77
Eltorzult világ	77
Fantasztikus befejezés	79
Lev Tolsztoj: Ivan Iljics halála	80
A hagyományos időrend megbontása	83
A múlt bemutatása	83
A regénytér leszűkülése	84
A színhely: a lélek világa	85
Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés	86
Többszólamú regény	88
A főhős egy eszme megszállottja	88
A különböző szólamok vitája	89
A lelkipurdalás szólamai	90
A megtisztító szenvedés	91
Csehov	92
A novella megújítója	93
A csinovnyik halála	93
„Drámaiatlan drámák”	95
Sirály	95
A MODERN POLGÁRI DRÁMA	99
Ibsen: A vadkacsa	99
Analitikus drámaszerkezet	100
A vadkacsa – az élethazugságok szimbóluma	101
A LÍRA ÁTALAKULÁSA A 19. SZÁZAD MÁSODIK FELÉBEN	104
„Művészet a művészetért”	104
Új lírai témák	105
A klasszikus modernség	105
Impresszionizmus	106
Szecesszió	108
Szimbolizmus	109
Baudelaire: A Romlás virágai	110
Többértelmű cím	111
Kapcsolatok	112
Az albatrosz	112
Paul Verlaine	114
Költészettan	114
Őszi chanson	115
Arthur Rimbaud	116
Látnoki költészet	117
A részeg hajó	117
A magánhangzók szonettje	118
Rainer Maria Rilke	119

Tárgyias költészet	119
Őszi nap	121
A párdúc	121
Archaikus Apolló-torzó	122

III. A 20. SZÁZAD ELSŐ ÉVTIZEDEINEK MAGYAR IRODALMA

Magyar polgárosodás a századfordulón	124
A Nyugat jelentősége	127
Ady Endre	130
Ars poetica és lírai önszemlélet	134
Góg és Magóg fia vagyok én... ..	135
A magyar Messiások	136
Az Úr Illésként elviszi mind... ..	137
Szeretném, ha szeretnének... ..	137
Új versdallam, új ritmika	139
Kevert ritmusú vers	139
Ötvözött vers	139
Költészetének alaptémái	140
A magyar Ugar víziói	141
A magyar Ugaron	141
A Hortobágy poétája	142
Léda-versek	144
Héja-nász az avaron	144
Lédával a bálban	145
Elbocsátó szép üzenet	146
A hiányérzet versei	147
Harc a Nagyúrral	147
Kocsi-út az éjszakában	149
Halál-versek	150
Párisban járt az Ősz	151
Istenes versek	152
A Sion-hegy alatt	153
Magyarság-versek	154
Nekünk Mohács kell	155
A föl-földobott kő	156
Kuruc versek	156
Bujdosó kuruc rigmusa	157
Költészete a világháború idején	158
Emlékezés egy nyár-éjszakára	159
Az eltévedt lovas	160
Ember az embertelenségben	161
Őrizem a szemed	162
Krúdy Gyula novellái	165
Álomszerű, időtlen írói világ	166
Szindbád-novellák	167
A hídon	168
Utolsó szivar az Arabs Szürkénél	169
Móricz Zsigmond	172
Újszerű parasztábrázolás	176
Tragédia	177
Szegény emberek	179

A dzsentritéma	181
Rokonok	181
A téma	181
Lavírozás a közéletben	182
Lavírozás a magánéletben	183
Barbárok	185
Babits Mihály	188
Költészeti program: „Soha-meg-nem-elégedés”	191
In Horatium	191
A lírikus epilógja	192
A filozófus költő	193
Esti kérdés	194
Az erkölcsi kiállítás versei	196
Húsvét előtt	196
A humánus őrzése a háború után	198
A gazda bekeríti házát	199
Cigány a siralomházban	200
A prófétai magatartás jelentkezése	201
Mint különös hírmondó... ..	201
Csak posta voltál	202
Szembenézés a halállal	203
Ősz és tavasz között	203
Balázsolás	205
Jónás könyve	206
Jónás imája	209
Kosztolányi Dezső	210
A szegény kisgyermek panaszai	213
Mint aki a sínek közé esett... ..	214
Mostan színes tintákról álmodom... ..	215
A férfikor szerepei	216
Boldog, szomorú dal	216
Számadás	218
Marcus Aurelius	220
Halotti beszéd	221
Hajnali részegség	223
Szeptemberi áhítat	225
Édes Anna	226
A téma	226
Távolságtartó elbeszélő	226
Vizyék	227
Anna	228
A feszültség kitörése	229
A megoldás: az irgalom	230
Esti Kornél	231
Kaffka Margit: Színek és évek	234
Juhász Gyula	236
Tájversek	238
Tiszai csönd	238
Tápai lagzi	239
Anna-versek	241
Milyen volt... ..	241
Anna örök	242

Tóth Árpád	243
Fájdalmas én-líra	244
Meddő órán	244
Rímes, furcsa játék	244
Elégia egy rekettyebokorhoz	245
Lélektől lélekig	247
Körúti hajnal	247
Esti sugárkoszorú	249
Jó éjszakát!	250
Karinthy Frigyes	252
Így írtok ti	252
Tanár úr kérem	254
Csáth Géza novellái	257
Anyagiilkosság	257
Füst Milán	259
A feleségem története	259
Lírája	261
Öregség	261
Mózes számadása	262

IV. AZ AVANTGÁRD IRODALMÁBÓL

Az avantgárd	264
A századelő művészeti mozgalmai	264
Kubizmus	265
Futurizmus	265
Expresszionizmus	266
Dada	267
Szürrealizmus	267
Guillaume Apollinaire	270
Költészetének újszerűsége	270
Kikericssek	271
A Mirabeau-híd	272
Búcsú	273
Kalligrammák	273
A megsebzett galamb és a szökőkút	273
Egy szép vörösseszőkéhez	274
Kassák Lajos lírája	275
Az aktivizmus	276
Mesteremberek	277
71 (A mellékuccából jöttem...)	278
Egy fényképem alá	278
Fogalommutató	280
Irodalmi művek mutatója	285